
Nico Randerad en Willibrord Rutten

TEN GELEIDE

Het verheugt ons dat we in deze digitale tijden opnieuw een gedrukt exemplaar van ons jaarboek kunnen voorleggen. Het zal binnenkort ook via onze website te lezen en te downloaden zijn. Oude en nieuwe uitgaven van het SHCL zijn in alle opzichten open access. Niettemin vinden we een ‘echt boek’ nog steeds een bijzonder waardevolle, in alle opzichten verantwoorde uitdrukkingvorm voor de publicatie van onderzoek over onze provincie.

Ook in dit deel vindt u een mengeling van artikelen van ervaren auteurs en onderzoekers die hun sporen nog aan het verdienen zijn. We hechten aan deze bundeling van krachten om zoveel mogelijk mensen bij de beoefening van de regionale geschiedenis te betrekken.

Phaedra Vanoppen heeft haar master thesis bewerkt tot een bondige studie over het doodsoorzakenpatroon in Maaseik aan het eind van de negentiende eeuw. Op basis van nauwelijks eerder gebruikte historische bronnen uit het stadsarchief van Maaseik heeft zij de mortaliteit in deze relatief kleine plattelandstad weten te verbinden aan grote thema's uit de historische demografie. Daarmee past dit onderzoek naadloos in het langlopende SHCL-project naar bevolking en gezondheid in interregionaal vergelijkend perspectief.

Ad Knotter verplaatst het perspectief naar de oostzijde van de Maas, meer in het bijzonder naar het dorp Geulle. Toen de mijnindustrie in Zuid-Limburg haar intrede had gedaan, ontstond een steeds groeiende behoefte aan personeel, met name voor het ondergrondse werk. Kleine boeren uit Geulle combineerden lange tijd hun agrarische activiteit met arbeid in de mijnen. Knotter belicht verschillende aspecten van het bestaan van deze mijnwerker-boeren in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Lucie Bastiaens gaat in op de voorgeschiedenis van het Maastrichtse consultatiebureau voor psychiatrische voor- en nazorg dat in 1937 opgericht werd. Zij probeert te verklaren waarom dit bureau – in landelijk perspectief – laat tot stand kwam maar laat tegelijk zien dat de zorg buiten het ‘gesticht’ in Maastricht op andere manieren georganiseerd was.

Caspar Cillekens laat opnieuw zijn licht schijnen over de geschiedenis van De Sphinx in Maastricht. Nadat hij in het vorige deel van het jaarboek de problematische arbeidsmarkt vóór en na de Tweede Wereldoorlog analyseerde, kijkt hij nu naar een geheel andere uitdaging voor het bedrijf, de viering van bedrijfsjubilea. Het bleek telkens weer moeilijk voor de bedrijfsleiding een geschikte vorm voor een jubileum te vinden, aangezien de herdenking van het verleden ook de controversiële facetten van de geschiedenis van de onderneming naar boven haalden.

Met de allure van een ‘historische onderzoeksjournalist’ volgt John Laugs minutieus het verloop van de zogeheten Vasco-affaire, een langslpende kwestie voortkomend uit grote woningbouwopdrachten aan VascoMij NV in de Oostelijke Mijnstreek rond 1960. Het bedrijf kon de torenhoge verwachtingen niet waarmaken en liet met name het gemeentebestuur van Heerlen met een reeks netelige problemen zitten. Ook deze affaire toont aan hoeveel moeite gemeenten hebben om grote bouwprojecten van een adequate financiële risicoanalyse te voorzien.

Het beeldkatern is gewijd aan vroege foto’s van priester Gerrit van Rijt, unieke opnamen van Maastricht rond 1900 en van de fotograaf en zijn familie. Ingrid Evers voorziet de gekozen beelden van een uitgebreide inleiding over wel en wee van de fotograaf en zijn collectie.

Namens de auteurs en het redactieteam wensen wij u veel leesplezier.

Nico Randerad
Willibrord Rutten